

Міністерство освіти і науки України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
Департамент освіти Харківської міської ради
Департамент міжнародного співробітництва Харківської міської ради
Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту Харківської міської ради
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
Міжнародна асоціація миротворців ООН «Солдати миру» AISP/SPIA
Національне відділення Міжнародної асоціації миротворців ООН
«Солдати миру» AISP/SPIA, Чеське відділення
Віденське відділення Національної асоціації миротворців Австрії
Національна чеська ветеранська організація «Чеський легіонер»
«Подорож заради миру», Норвегія
ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій
та інвалідів війни»
ГО «Окремий науково-освітній центр Українського козацтва
імені Г.С. Сковороди»

МИР. БЕЗПЕКА. ОСВІТА.

*Матеріали круглого столу за міжнародною участю,
присвяченого Дню українських миротворців
та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН
(15 липня 2022 року)*

м. Харків

Головний редактор: БОЙЧУК Юрій – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

Редакційна колегія:

БЕРЕЖНА Світлана – доктор філософських наук, професор, проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОРИСЕНКО Наталія – кандидат педагогічних наук, доцент, проректор з навчально-виховної роботи ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

БОНДАРЕНКО Софія – помічник Координатора міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець», учитель історії Харківської гімназії №55;

ДОРОШЕНКО Олександр – міський голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни»;

ЗЕЛЕНСЬКА Людмила – доктор педагогічних наук, професор, в.о. декана факультету історії і права ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

ЛУК'ЯНОВА Лариса – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Голова наглядової Ради ХНПУ імені Г.С. Сковороди;

САМОЙЛОВ Сергій – обласний голова правління ГО «Об'єднання миротворців ООН, учасників міжнародних операцій та інвалідів війни», Координатор Міжнародних програм «Школа миру» та «Юний миротворець»;

ЧЕРНІКОВА Інна – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою
Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди
(протокол № 10 від 19 жовтня 2022 року).*

Мир. Безпека. Освіта: Матеріали круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН, Харків, 15 лип. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Д. Бойчук (голов. ред.) та ін.]. – Харків, 2022. – 60 с.

У збірнику відображено тези учасників круглого столу за міжнародною участю, присвяченого Дню українських миротворців та 30-й річниці участі України в миротворчих місіях ООН. Акцентовано увагу на теоретичних і практичних напрацюваннях учасників щодо реалізації програм співробітництва закладів освіти з громадськими та міжнародними організаціями у сфері міжкультурної та громадянської освіти; програм «Школа миру», «Юний миротворець». Накреслено перспективні напрями розширення взаємодії громадських організацій, закладів освіти, ветеранських структур, міжнародних організацій та органів міської влади з питань гуманітарно-культурного співробітництва.

Матеріали стануть у пригоді науковцям, учителям, докторантам, аспірантам, викладачам закладів вищої освіти, практичним працівникам у галузі освіти.

Сергій Самойлов, Дар'я Ясинецька

ОПЕРАЦІЇ ООН З ПІДТРИМАННЯ МИРУ. ІСТОРИЧНИЙ ЕКСКУРС ЩОДО
УЧАСТІ УКРАЇНСЬКИХ МИРОТВОРЦІВ У МІСІЯХ ООН.....35

Тетяна Собченко

ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ ТА МИРУ У ВИХОВНІЙ РОБОТІ ЗІ ЗДОБУВАЧАМИ
ВИЩОЇ ОСВІТИ.....39

Анна Чернишук

ДОСВІД РОБОТИ ЮНИХ МИРОТВОРЦІВ МІСТА ХАРКОВА У РОЗБУДОВІ
СУСПІЛЬСТВА У ДУСІ МИРОЛЮБСТВА ТА БРАТЕРСТВА.....42

Інна Чернікова

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ УЧНІВСЬКОЇ ТА
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: З ДОСВІДУ ДІЯЛЬНОСТІ ГО «ОКРЕМИЙ
НАУКОВО-ОСВІТНІЙ ЦЕНТР УКРАЇНСЬКОГО КОЗАЦТВА
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ».....45

Лариса Шевченко

УКРАЇНА В ДІЯЛЬНОСТІ МИРОТВОРЧИХ МІСІЙ ООН ТА НАТО:
ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....48

Надія Шевченко

ЦІННІСТЬ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ ДЛЯ УКРАЇНЦЯ.....51

Катерина Юр'єва

СПІВПРАЦЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ
У СФЕРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТЯ.....53

Лариса Ямпольська

ПРОБЛЕМИ ВІЙНИ ТА МИРУ В ПОЗААУДИТОРНІЙ РОБОТІ ІЗ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ІСТОРИЧНОЇ ОСВІТИ ХНПУ ІМЕНІ
Г.С. СКОВОРОДИ.....57

Катерина Юр'єва

Kateryna Yuryeva

доктор педагогічних наук, доцент,
професор кафедри теорії і методики
мистецької освіти та вокально-хорової
підготовки вчителя,

Харківський національний педагогічний
університет імені Г. С. Сковороди

yuryeva.ka@i.ua

<https://orcid.org/0000-0001-6403-9973>

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7213503>

СПІВПРАЦЯ З ГРОМАДСЬКИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ У СФЕРІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ

Надзвичайно різнобарвний в етнонаціональному відношенні склад населення Харківської області актуалізує проблему підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах етнокультурного різноманіття сучасного суспільства й освітнього середовища кожного закладу освіти. Цілеспрямована робота в цьому напрямі здійснюється у ХНПУ імені Г. С. Сковороди майже чверть століття. В університеті діє науково-методична лабораторія громадянської та міжкультурної освіти. Укладено Договір про співпрацю з ГО Інформаційно-дослідний центр «Інтеграція та розвиток», що опікується розробленням, апробацією і впровадженням програм наскрізного інтегрованого курсу «Культура добросусідства» у закладах освіти всіх рівнів. Як наслідок, у справі громадянської та міжкультурної освіти ХНПУ співпрацює з понад двома десятками міжнародних організацій.

Ключові слова: культурне різноманіття, майбутні педагоги, Культура добросусідства, Жива Бібліотека.

Cooperation with Non-Governmental and International Organizations in the Field of Intercultural and Civil Education. The ethnically diverse composition of the Kharkiv region's population actualizes the problem of training future teachers for professional activity in the conditions of the ethnocultural diversity of modern society and the educational environment of each educational institution. Work in this direction has been carried out at H.S. Skovoroda KhNPU for almost a quarter of a century. The university operates a scientific and methodological laboratory of civic and intercultural education. A cooperation agreement was concluded with the NGO Information and Research Center «Integration and Development», which takes care of the development, approval and implementation of integrated course's «Culture of Good Neighborhood» programs in educational institutions of all levels. As a result, KhNPU cooperates with more than 20 international organizations in the field of civic and intercultural education.

Key words: cultural diversity, future teachers, Culture of Good Neighborhood, Living Library.

Харківщина є унікальним за етнонаціональним складом населення регіоном України: згідно з результатами Всеукраїнського перепису населення 2001 р. [2], на її теренах мешкають представники 111 із 134 народів, чії одноплемінники є громадянами України [3].

Зважаючи на це, в університеті майже чверть століття здійснюється підготовка майбутніх педагогів до професійної діяльності в умовах культурного розмаїття сучасного суспільства [5].

У ХНПУ імені Г. С. Сковороди діє науково-методична лабораторія громадянської та міжкультурної освіти – науковий підрозділ, що працює на громадських засадах. Нинішні співробітники лабораторії майже 15 років співпрацюють з ГО Інформаційно-дослідний центр «Інтеграція та розвиток». Зокрема, з 2014 р. очолюють творчу групу Харківської області з адаптації програм наскрізного інтегрованого курсу «Культура добросусідства» в рамках проекту «Сприяння розвитку міжкультурної освіти в Україні», який реалізується Інформаційно-дослідницьким центром «Інтеграція та розвиток» у співпраці з Департаментом загальної середньої та дошкільної освіти МОН України та за підтримки Верховного Комісара ОБСЄ у справах національних меншин.

Курс «Культура добросусідства» є наскрізним, оскільки охоплює дошкільну, загальну середню і вищу освіту [1]. Програми курсу наразі впроваджуються у 22 областях України в межах проекту «Сприяння розвитку міжкультурної освіти в Україні». Проект реалізується за підтримки Департаменту загальної середньої та дошкільної освіти МОН України та офісу Верховного Комісара ОБСЄ у справах національних меншин. Також беремо участь у проекті «Сприяння розвитку активного громадянства, толерантності та порозуміння в освітніх закладах і громадах України». Проект підтримує Посольство Королівства Норвегія в Україні.

Ставимо за мету навчити молодь і дітей уже з дошкільного віку жити в мирі, дружити, співпрацювати з представниками різноманітних культур. Також готуємо майбутніх педагогів до такої роботи [4].

У 2020 р. ХНПУ імені Г. С. Сковороди уклав договір про співпрацю з ГО «Інформаційно-дослідний центр „Інтеграція та розвиток”» (ІДЦ ІР).

Тепер нашими спільними партнерами є 22 міжнародні, неурядові, громадські організації, зокрема USAID, PACT, Офіс Верховного комісара ОБСЄ у справах національних меншин, VHS DVV International, Міжнародний фонд «Відродження» та інші.

Співробітники науково-методичної лабораторії громадянської та міжкультурної освіти пройшли низку тренінгів і мають сертифікати, що надають право готувати майбутніх педагогів до роботи за програмами наскрізного інтегрованого курсу «Культура добросусідства» у закладах освіти різних рівнів. У результаті співпраці з ГО «ІДЦ ІР» розроблені програми та наразі викладаються навчальні дисципліни «Концептуальні засади професійної освіти в мультикультурному освітньому середовищі» (третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти), «Концептуальні засади дошкільної освіти в мультикультурному соціумі» (другий (магістерський) рівень вищої освіти) та

«Освітній івент-менеджмент в українському багатокультурному соціумі» (перший (бакалаврський) рівень вищої освіти). У різні роки викладалися дисципліни за вибором здобувачів «Полікультурне виховання молодших школярів», «Культурне різноманіття освітнього простору Харківщини».

Прагнемо підготувати здобувачів педагогічної освіти до професійної діяльності в умовах культурного розмаїття сучасного суспільства й освітнього середовища кожного закладу освіти.

Завданнями такої діяльності є:

1. Формування у здобувачів освіти ціннісного ставлення і поваги до феноменів різноманітності та мультикультурності .

2. Підготовка до формування громадянської та міжкультурної компетентності, здійснення національно-патріотичного виховання молоді в багатокультурному соціальному та освітньому просторі України.

3. Підготовка до організації співпраці закладу освіти з батьками учнів/вихованців, громадою, представниками національно-культурних товариств тощо.

Із 2010 року співпрацюємо з Міжнародною організацією з міграцій. Організація люб'язно надала розроблену її фахівцями для України методику проведення заходів у форматі «Живої Бібліотеки». Ми вперше адаптували цю інтерактивну методику до умов освітнього процесу педагогічного вишу [Див., наприклад, 6; 7]. Ставимо за мету допомогти майбутнім педагогам набутти досвіду спілкування з представниками різних культур від їх носіїв, а також у процесі спілкування долати можливі наявні в молодих людей етнічні упередження і забобони.

У такий спосіб створюємо середовище міжкультурного спілкування, що є провідною умовою формування в майбутніх педагогів міжкультурної та громадянської компетентності, культури добросусідства, культури миру, реалізації миротворчої освіти.

Список використаних джерел:

1. Культура добросусідства : Комплект програм спеціального інтегрованого курсу для закладів освіти України / [авторський колектив під керівництвом М. А. Араджионі]. Київ : ТОВ «ЛітМір», 2018. 313 с. URL: <https://idcir.com.ua/komplekt-program-kultura-dobrosusidstva-2018.pdf>
2. Національний склад населення [України]. *Про кількість та склад населення України за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року* / Державний комітет статистики України. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/>
3. Національний склад населення [Харківської області]. *Про кількість та склад населення Харківської області за підсумками Всеукраїнського перепису населення 2001 року* / Державний комітет статистики України. URL: <http://2001.ukrcensus.gov.ua/results/general/nationality/kharkiv/>
4. Юр'єва К. А. Інтегрований курс «Культура добросусідства» як інструмент громадянської та міжкультурної освіти. *Дев'ять життів традиції: матеріали всеукраїнського форуму-семінару (13–15 вересня 2019, Харків)* / За заг. ред. О. Рофе-Бекетової. Харків : ФОП Шейніна О. В., 2019. С. 104–108.
5. Boychuk Yu., Berezhna S., Yuryeva K. New Educational Technologies and Tools in Future Teachers' Preparing for Professional Activities in a Multicultural Society. *Transactions : Collection of scientific works of the participants of the VI International scientific-practical conference "Intercultural dialogues"*. 2021. № 6. P. 305–312. DOI: <https://doi.org/10.52340/idw.2021.535>
6. Yuryeva K. Інтерактивне заняття у форматі Живої Бібліотеки, 2011. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=r2WpsIUDm3U>
7. Yuryeva K. Інтерактивне заняття у форматі Живої Бібліотеки, 2012. YouTube. URL: https://www.youtube.com/watch?v=MjwaX_fgPLo